Tedbir, Tevekkül ve Takdir
Gönderen Kadir Hatipoglu - Kasım 10 2022 01:00:00

بِسْمِ
اللَّهِ
الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ Tedbir, Tevekkül Ve Takdir   İnsanın bütün fiilleri şu üç boyut içerisinde zuhur ediyor.Tedbir, Tevekkül ve Takdir.   Bu üç boyutun ilk ikisi ; Tedbir ve Tevekkül. Biri zahirde diğeri batında olmakla birlikte kulun vazifelerindendir   Ne tedbir tevekkülü elden bırakmayı, nede tevekkül tedbiri terk etmeği gerektirmediği gibi, bunlardan birinin olmaması diğerinin de olamayacağı anlamını ifade etmez. Tedbirsiz tevekkül veya tevekkülsüz tedbir hepten yanlış değil ancak eksiktir. Hiç kimse Peygamber (s.a.v) efendimizden daha fazla tevekkül sahibi değildi, buna rağmen o, tedbire riayet ediyordu. Yine hiç kimse onun kadar tedbir ehli olamayacağı halde o, tevekkülün en güzeline sahipti.
A)   TEDBİR
قَالَ
رَسُولُ
للّهِ صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: َ
لا عقل
كالتدبير،
ولا وَرَع
كالكفّ، ولا
حَسَبَ
كحُسْن الخلق
 Ebu Zerr r.a. anlatıyor: "Resûlullah s.a.s. buyurdular ki: "Tedbir gibi akıl yoktur. Sakınmak gibi vera' yoktur. İyi huy gibi haseb (itibar vesilesi) yoktur."(İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, 17/590)
            Peygamber s.a.s. efendimizin, Hicret esnasında ters istikamet olan Sevr mağarasına sığınması, Medineye girmeden önce Kuba köyünde bir müddet kalması tedbirdi…
         Yakup (a.s.)ın oğullarına Mısıra girerken ki talimatı.. وَقَالَ
يَابَنِىَّ
لاَ
تَدْخُلُوا

مِنْ بَابٍ
وَاحِدٍ
وَادْخُلُوا
مِنْ
اَبْوَابٍ
مُتَفَرِّقَ&#15
77;ٍ وَمَا
اُغْنِى
عَنْكُمْ
مِنَ اللهِ
مِنْ شَىْءٍ
اِنِ
الْحُكْمُ
اِلاَّ
لِلَّهِ
عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ
وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَك&#16
17;َلِ
الْمُتَوَكّ&#16
16;لُونَ
            “Sonra şöyle dedi: Oğullarım! (Şehre) hepiniz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama Allah'tan (gelecek) hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm Allah'tan başkasının değildir. (Onun için) ben yalnız O'na dayandım. Tevekkül edenler yalnız O'na dayansınlar.” Yusuf 67 وَعَنْ
أُسَامَةَ
بْنِ زَيْدٍ
، عَنِ
النَّبِيِّ
قَالَ: إذَا
سَمِعْتُمُ
الطَّاعُونَ
بِأَرْضٍ،
فَلاَ
تَدْخُلُوهَ&#15
75;، وَإذَا
وَقَعَ
بِأَرْضٍ،
وَأَنْتُمْ
فِيهَا،
فَلاَ
تَخْرُجُوا
مِنْهَا.   Üsame (r.a.)’den rivayet edildiğine göre Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: “Bir yerde bulaşıcı hastalık olduğunu duyduğunuzda oraya girmeyiniz. Bulunduğunuz yerde bulaşıcı bir hastalık çıkarsa oradan çıkmayınız.” (Buhari, Tıp. 30; Müslim,

Selam, 98)   Hz. Ömer’in Şam yolculuğu sırasında şamda veba hastalığı olduğunu öğrendiğinde yolunu değiştirmesi..Şam valisi Ebu Ubeydenin ya Ömer Allahın takdirinden mi kaçıyorsun? ….Hz. Ömer: evet Allahın takdirinden yine Allahın takdirine kaçıyorum demesi de bir tedbirdi…. وَكان ابْنُ عُمَرَ رضي اللهُ عَنْهُمَا يقول: إذا أَمسَيتَ، فَلا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ، وَإذا أَصْبَحْتَ، فَلا تَنْتَظِرِ المَسَاءَ، وَخُذ مِن صِحَّتِكَ لِمَرَضِك، ومِن حَياتِكَ لمَوتِكَ.   İbni Ömer şöyle derdi: Akşama ulaştığında sabahı bekleme, sabaha çıktığında da akşamı bekleme. Sağlıklı günlerinde hastalanacağın vakit için hayatın boyunca da öleceğin zaman için tedbir al. (Buhari,) وَعَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ الله   قَالَ: غَطُوا الإنَاءَ، وَأَوْكِئُوا السِّقَاءَ، وَأَغْلِقُوا اْلاَبْوَابَ، وَأَطْفِئُوا السِّرَاجَ، فَإنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَحِلُّ سِقَاءً، وَلاَ يَفْتَحُ بَاباً،

وَلاَ
يَكْشِفُ
إنَاءً،
فَإنْ لَمْ
يَجِدْ
أَحَدُكُمْ
إلاَّ أَنْ
يَعْرُضَ
عَلى
إنَائِهِ
عُوداً،
وَيَذْكُر
اسْمَ الله،
فَلْيَفْعَل&#16
18;، فَإنَّ
الفُوَيْسِق&#16
14;ةَ تَضْرِمُ
عَلى أَهْلِ
البَيْتِ
بَيْتَهُمْ
.   Cabir (r.a.)'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:“Besmele ile; kaplarınızın ağzını örtün. Tulumların ağzını bağlayın, kapılarınızı kilitleyin, lambaları söndürün. Çünkü şeytan besmele ile bağlanmış bağı çözemez, kapıyı açamaz ve kapağı kaldıramaz. Sizden biriniz kapların ağzını kapayacak birşey bulamazsa ağaç parçası, çatal, kaşık, kepçe gibi bir malzemeyi besmele çekerek koymayı ihmal etmesin, yatarken yangın çıkaracak şeylerin tedbirini alın. Çünkü fare yağ ile yanan lambaların fitilini çekmek suretiyle evi içindekilerle beraber yakabilir.” (Müslim, Eşribe, 96) عَنِ
النَّبِيِّ
قَالَ: لاَ
تَتْرُكُوا
النَّارَ في
بُيُوتِكُمْ
حِينَ
تَنَامُونَ
.   İbni Ömer (r.a.)'dan rivayet edildiğine göre peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: “Uyumak istediğinizde evlerinizde yanar halde ateş bırakmayınız.” (Buhari, İsti'zan, 49; Müslim, Eşribe, 100)

Rasülüllah (s.a.s.) Deveni sağlam kazığa bağla ondan sonra Allaha tevekkül et……. B)
TEVEKKÜL

Tevekkül dini terim olarak, bir amaca ulaşmak için gerekli olan her türlü önlemi alarak; elinden gelen tüm gayreti gösterdikten sonra kalben Allah'a bağlanıp ona güvenmek, sonucu Allah'tan beklemek anlamına gelmektedir. Tevekkül dört kısma ayrılır: 1- Yaratılmışlara tevekkül etmek: Yani insanlara tevekkül

“falan kimse hayatta olduğu sürece benim için endişe edilecek bir şey yok” der Kendisi gibi fani olan insana güvenip dayanır 2- Mala tevekkül etmek: “Benim bu malım, mülküm, param olduğu sürece bana bir şey olmaz, kimse bana bir şey yapamaz, ben her istediğimi alırım, her şeyi yaparım” gibi bütün gücünü mülkünden alır ve güveni sahip olduğu maladır Bu kimse de aldanmışlardandır   3- Nefse tevekkül etmek: “Benim canım sağ olduğu müddetçe, bu kuvvet sıhhat ve güç bende olduğu sürece, sırtım yere gelmez” diye düşünen kimsenin tefekkürüdür Bu kimse de nefsinin istek ve arzularının peşinde esir olur ve doğru yoldan çıkar 4- Allah-u Zülcelal’e tevekkül etmek: “Zengin veya fakir olmamın hiçbir önemi yoktur” der, “Çünkü Allah benimledir” der, “Nasıl dilerse beni o hale sokar, isterse aç bırakır, isterse nimetlendirir” der İşte insanı kurtaran tevekkül budur Mü’mine yakışan tefekkür de budur işte Peygamberimiz s.a.s. in bir Arabiye önce Deveni bağla sonra Allaha tevekkül et! demesi.
وَلِلَّهِ
غَيْبُ
السَّمَاوَا&#15
78;ِ
وَالْأَرْضِ
وَإِلَيْهِ
يُرْجَعُ
الْأَمْرُ
كُلُّهُ
فَاعْبُدْهُ
وَتَوَكَّلْ
عَلَيْهِ
ۚوَمَا
رَبُّكَ
بِغَافِلٍ
عَمَّا
تَعْمَلُونَ

“Göklerin ve yerin gaybı (sırrı) yalnız Allah'a aittir. Her iş O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et ve O'na dayan! Rabbin yaptıklarınızdan gafil değildir .”   .Hud 123
إِنَّمَا
الْمُؤْمِنُ&#16
08;نَ الَّذِينَ
إِذَا ذُكِرَ
اللَّهُ
وَجِلَتْ
قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا
تُلِيَتْ
عَلَيْهِمْ
آيَاتُهُ
زَادَتْهُمْ

إِيمَانًا
وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُ&#16
08;نَ

“Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir.” Enfal 2
فَمَا
أُوتِيتُمْ
مِنْ شَيْءٍ
فَمَتَاعُ
الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۖ
وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ
خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ
لِلَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُ&#16
08;نَ   “Size verilen şey, yalnızca dünya hayatının geçimliğidir. Allah'ın yanında bulunanlar ise daha iyi ve daha süreklidir. Bu mükâfat iman edenler ve Rablerine dayanıp güvenenler içindir.”
  Şûrâ 36   عن
ابْنِ
عَبَّاس رضي
اللَّه عنهما
قال :
«حسْبُنَا
اللَّهُ
ونِعْمَ
الْوكِيلُ
قَالَهَا
إبْراهِيمُ
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم حينَ
أُلْقِى في
النَّارِ ،
وَقالهَا
مُحمَّدٌ
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم

حيِنَ
قَالُوا:
«إِنَّ
النَّاسَ
قَدْ جَمعُوا
لَكُمْ
فَاخْشَوْهُ&#16
05;ْ
فَزَادَهُمْ
إيماناً
وقَالُوا :
حَسْبُنَا
اللَّهُ
وَنِعْمَ
الْوكِيلُ Abdullah İbni Abbas r.a. şöyle dedi: “Allah bize yeter, o ne güzel vekildir” sözünü, ateşe atıldığında İbrahim a.s. söylemiştir. Muhammed s.a.s. de bu sözü “Müşrikler size karşı toplandılar, başınızın çaresine bakınız!” dediklerinde söylemiştir. Nitekim bu haber Müslümanların imanını arttırmıştı ve onlar hep birlikte “Allah bize yeter, o ne güzel vekildir” demişlerdi "أنَّ
الْنَّبيَّ
صَلَّى
اللَّهُ
عَليْهِ
وسَلَّم
كَانَ إذا
خرَجَ من
بيتِهِ قَالَ:
بسمِ اللَّهِ
توكَّلتُ
عَلَى اللَّه
الَّلهُمَّ
إنَّا نعوذُ
بكَ مِنْ أنْ
نَزِلَّ أوْ
نَضِلَّ أوْ
نَظْلِمَ أوْ
نُظْلَمُ أو
نَجْهَلَ أو
يُجْهَلُ
علينَا". Ümmü Seleme (r.a) anlatıyor. Peygamberimiz (a.s.) evinden çıkarken şöyle dua ederdi. "Allah'ın ismine sığınıyor ve Allah'a tevekkül ediyorum. Allah'ım, doğru yoldan sapmaktan ve saptırılmaktan kaymaktan ve kaydırılmış olmaktan haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan, saygısızlık etmekten ve saygısızlığa uğramaktan sana sığınırım" C) TAKDİR عن أبي
هريرة رَضِيَ
اللّهُ

عَنْهُ
قَالقَالَ
رَسُولُ
اللّهِ
الْمُؤْمِنُ
الْقَوِيُّ
خَيْرٌ
وَأحَبُّ إلى
اللّهِ مِنَ
الْمُؤْمِنِ
الضَّعِيفِ،
وَفي كُلٍّ
خَيْرٌ.
احْرِصْ على
مَا
يَنْفَعُكَ،
وَاسْتَعِنْ
بِاللّهِ وََ
تَعْجِزْ،
وَإنْ
أصَابَكَ
شَىْءٌ فََ
تَقُلْ: لَوْ
أنِّي
فَعَلْتُ
لَكَانَ
كَذَا
وَكَذَا،
وَلَكِنْ
قُلْ: قَدَّرَ
اللّهُ،
وَمَا شَاءَ
فَعَلَ. فإنَّ
لَوْ
تَفْتَحُ
عَمَلَ
الشَّيْطَان&#16
16;. Hz. Ebu Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Kuvvetli mü'min, Allah nazarında zayıf mü'minden daha sevgili ve daha hayırlıdır. Aslında her ikisinde de bir hayır vardır. Sana faydalı olan şeye karşı gayret göster. Allah'tan yardım dile, acz izhar etme. Bir musibet başına gelirse: "Eğer şöyle yapsaydım bu başıma gelmezdi!" deme. "Allah takdir etmiştir. Onun dilediği olur!" de! Zira "eğer" kelimesi şeytan işine kapı açar." [Müslim, Kader 34, (2664).]
   عَنْ
اِبْنِ
عَبَّاسٍ
رَضِيَ
اللَّه

عَنْهمَا قال :
كُنْتُ
خَلْفَ
النَّبِيِّ
يَوْمًا
فَقال : يَا
غُلاَمُ إني
أُعَلِّمُكَ
كَلِمَاتٍ :
اِحْفَظِ
اللَّهَ
يَحْفَظْكَ,
اِحْفَظِ
اللَّهَ
تَجِدْهُ
تُجَاهَكَ,
إذا سَأَلْتَ
فَاسْأَلِ
اللَّه,َ
وَإذا
اسْتَعَنْتَ
فَاسْتَعِنْ
بِاللَّهِ,
وَاعْلَمْ : أن
الأمة لَوِ
اجْتَمَعَتْ
عَلَى أن
يَنْفَعُوكَ
بِشَيْءٍ,
لَمْ
يَنْفَعُوكَ
إلا بِشَيْءٍ
قَدْ
كَتَبَهُ
اللَّهُ لَكَ ,
وَإن
اِجْتَمَعُو&#15
75; عَلَى أن
يَضُرُّوكَ
بِشَيْءٍ,
لَمْ
يَضُرُّوكَ
إلا بِشَيْءٍ
قَدْ
كَتَبَهُ
اللَّهُ
عَلَيْكَ ,
رُفِعَتِ

الأقلام,
وَجَفَّتِ
الصُّحُفُ Abdullah ibn Abbas(r.a.)’den bildirildiğine göre: Bir gün Peygamber (s.a.s.)’in bindiği hayvanın arkasına binmiştim. Bana şöyle söyledi: “Ey genç sana bazı kaideler öğreteceğim: Allah’ın emir ve yasaklarını gözet ki, Allah’da seni gözetsin. Daima Allah’ın rızasını her işinde önde tut ki, Allah’ın yardımını her an yanında bulasın. Birşey isteyeceksen Allah’tan iste, yardım dileyeceksen Allah’tan dile, bil ki bütün insanlar toplanıp sana fayda temin etmeye çalışsalar, ancak senin için Allah’ın yazdığı faydayı sana ulaştırabilirler. Yine bütün insanlar sana zarar vermeye kalksalar, ancak Allah’ın senin hakkında takdir ettiği zararı verebilirler. Kalemler kaldırılmış ve kader defterinin sayfasındaki mürekkepler kurumuştur.” (Tirmîzî, Kıyâme
59
قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ: مِنْ
سَعَادَةِ
ابْنِ آدَمَ
رِضَاهُ
بِمَا قَضى
اللّهُ
تَعالى،
وَمِنْ
شَقَاوَةِ
ابْنِ آدَمَ
تَرْكُهُ
اسْتِخَارَة&#16
14; اللّهِ
تَعالى،
وَمِنْ
شَقَاوَةِ
ابْنِ آدَمَ
سَخَطُهُ
بِمَا قضى
اللّهُ
تَعالى. Sa'd İbnu Ebi Vakkas (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.s.) buyurdular ki:"Ademoğlunun saadet (sebepleri)nden biri de Allah Teala'nın hükmettiğine rıza göstermesidir. Şekavet(mutsuzluk) (sebepleri)nden biri de Allah Teala'ya istihareyi (emri altına girmeyi)terketmesidir. Keza şekavet(mutsuzluk) (sebepleri)nden bir diğeri de Allah'ın hükmettiğine razı olmamasıdır." [Tirmizî, Kader 15, (2152).][
قالَ رَسُولُ
الله :
الشُّهَدَاء&#16
15; خمسَةٌ:
المَطْعُونُ,
وَالمَبْطُو&#16
06;ُ،

وَالغَرِيقُ، وَصاحِبُ الهَدمِ، والشَّهِيدُ في سَبِيلِ الله . Ebu Hureyre (r.a.)'den bildirildiğine göre Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdular: "Şehidler beş kısımdır: Bulaşıcı hastalıklara yakalananlar, karın hastalığı (ishale tutulanlar), suda boğularak ölenler, göçük altında kalarak can verenler ve Allah yolunda savaşırken şehid olanlar." (Buhari, Cihad, 20; Müslim, İmara, 164) -Tedbir al, ama tedbirden ziyade Allah’a güven. -Bir gün Hz. Davud (a.s) oğlu Hz. Süleyman (a.s)’a şu nasihatte bulunur: Ey oğul! Bir insanın takva sahibi olması şu üç şey ile belli olur: 1-Allah-ü Teâlâ’nın takdir ettiği bela ve sıkıntı karşısında, Ona tam ve güzel bir şekilde tevekkül etmesi, 2-O’nun kendisine ihsan ettiği şeylere gönülden razı olması, 3,O’nun mübtela kıldığı belalara karşı ise güzel bir sabra sahip olmasıdır. Yüce Rabbim doğru bir inanç üzerinde yaşamayı, iman ilkelerini en güzel şekilde benimsememizi, ibadetlerimizi yerine getirmemizi ve ahlaken olgunluğa ulaşarak dünya ve ahiret mutluluğunu kazananlardan olmamızı nasip eylesin.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler